

Gy-M-S Megyei Kereskedelmi és Iparkamara Gy-M-S Megyei Ügyvédi Kamara
KÖZÖS SAJTÓTÁJÉKOZTATÓ
sajtóanyaga
2014. március 22.

2014. március 15-én hatályba lépett a **2013. évi V. törvény** a Polgári Törvénykönyvről („új Ptk.”), amely kódex jelleggel felváltotta a korábbi, 1959. évi IV. törvényt. Az új Ptk. számos, jelentős változást hoz a magánjog területén, ezek közül – jelen tájékoztató szempontjából – kiemelkedő fontosságúak a gazdasági társaságokra vonatkozó rendelkezések köre.

Az új Ptk. Harmadik Könyve magában foglalja a gazdasági társaságokra vonatkozó szabályokat, így ha több ütemben, szakaszosan is, de legkésőbb 2016. március 15-ét követően a cégek nem alkalmazhatják működésükre a jelenlegi Gt. (2006 évi IV. tv) szabályait.

Jelen fórumon arról tájékoztatjuk a sajtót és rajta keresztül a közvéleményt, hogy az **új Ptk. mikortól alkalmazandó a már működő gazdasági társaságokra, illetve miként változik a vezető tisztségviselők felelőssége harmadik személyek irányában.**

1. Az új Ptk. hatálybalépése, alkalmazása a gazdasági társaságokra (jogi személyekre)

Az talán egyértelmű, hogy azon jogi személyek, amelyek cégbejegyzés iránti kérelmüket **2014. március 14-e után** nyújtják be a cégbíróságra, függetlenül attól, hogy létesítő okiratuk korábbi keltezésű, már az új Ptk. hatálya alatt jönnek létre, társasági irataik tehát az új szabályoknak kell, hogy megfeleljenek.

A 2014. március 14-én már bejegyzett, illetve azon cégek, amelyek bejegyzése iránti eljárás már folyamatban volt ekkor, még a Gt. hatálya alatt működnek. Ezen jogi személyek az új Ptk. hatálybalépését követő **első létesítő okirat módosítással egyidejűleg** kötelesek a Ptk. rendelkezéseivel összhangban álló továbbműködéséről dönteni, és az erről szóló döntéshozó szervi határozatot is kötelesek a nyilvántartó bírósághoz (cégbírósághoz) benyújtani.

Amennyiben a létesítő okirat módosítására nem kerül sor (mivel nincs olyan változás, amely ezt indokolná), úgy

- a) közkereseti társaság és **betéti társaság** esetén **2015. március 15-étől**,
- b) **korlátolt felelősségű társaság, részvénytársaság és egyesülés** esetén **2016. március 15-étől**

kell alkalmazni az új Ptk-t, és ezt követően létesítő okirata nem tartalmazhat a Ptk. rendelkezéseivel összhangban nem álló rendelkezést.

Amennyiben a létesítő okirat módosítására kizárólag az új Ptk. rendelkezéseihez való igazítás miatt kerül sor és más változást nem tartalmaz, úgy a bejelentés illeték és közzétételi díj befizetése nélkül megtehető.

Tovább árnyalja (ha úgy tetszik, bonyolítja) a képet, hogy korlátolt felelősségű társaság esetén egy másik kivételt ír elő az új Ptk. hatálybalépésével összefüggő átmeneti rendelkezéseket szabályozó 2013. évi CLXXVII. tv. (**Ptké.**) Ennek értelmében azon korlátolt felelősségű társaság, amelynek jegyzett tőkéje nem éri el a hárommillió forintot, legkésőbb **2016. március 15-éig köteles a törzstőkéjét megemelni vagy átalakulni, egyesülni** azzal, hogy a tőkeemelésről a Ptk. rendelkezéseinek alkalmazásával határozhat.

Ezen döntésig a társaságnak a Gt. rendelkezéseit kell alkalmaznia, az új Ptk. szerinti társasági szerződés módosításról nem határozhat. Ennek értelmében a **Kft. 2016. március 15-ig működhet még a Gt. hatálya alatt**, akkor is, ha ebben az időszakban módosítja társasági szerződését, utóbbit azonban csak a Gt. szabályai szerint teheti meg mindaddig, amíg jegyzett tőkéjét legalább hárommillió forintra fel nem emeli.

A fenti határidők elmulasztása miatt a cégbíróság pénzbírsággal sújtja a mulasztó céget.

2. Vezető tisztségviselők felelőssége a jogi személlyel (társasággal) szemben ***(Belső felelősségi viszony)***

Az ügyvezetés a jogi személy ügyeiben való olyan döntések meghozatalát jelenti, amelyek egyrészt nem tartoznak az alapítók vagy a tagok döntési jogkörébe, másrészt viszont a jogi személy **irányításával** függenek össze.

Az ügyvezetési döntések meghozatalára a jogi személy vezető tisztségviselői jogosultak. Mivel ők nem szükségszerűen érintettek vagy érdekeltek a jogi személy működésében, ezért **szükséges annak kimondása, hogy ügyvezetési tevékenységük során a vezető tisztségviselők a jogi személy érdekeinek megfelelően kötelesek eljárni**. E kötelezettségük megszegése a jogi személlyel szembeni kártérítési felelősséggel jár, és mivel a vezető tisztségviselő és a jogi személy közötti viszony a felek akaratán alapul - még ha a jogviszony létesítése nem is feltétlenül a klasszikus szerződéskötési szabályok szerint történik -, a **szerződésszegésért való felelősség szabályait kell alkalmazni**. Az itt szereplő felelősségi szabály csak a jogi személy és vezető tisztségviselője közötti **belső viszonyra** vonatkozik. Ha a vezető tisztségviselő a **jogi személy ügyében eljárva harmadik személynek okoz kárt**, ezt a **kívülálló vonatkozásában a jogi személy által okozott kárnak kell tekinteni**, és ekként kell levonni jogkövetkezményeit azzal, hogy a jogi személy utóbb igényelheti a vezető tisztségviselőtől a harmadik személynek megtérített kár részére történő megtérítését, amennyiben ennek a belső jogviszonyban megvannak a feltételei.

3:21. § [Az ügyvezetés fogalma és a vezető tisztségviselői megbízatás keletkezése]

(1) A jogi személy irányításával kapcsolatos olyan döntések meghozatalára, amelyek nem tartoznak a tagok vagy az alapítók hatáskörébe, egy vagy több vezető tisztségviselő vagy a vezető tisztségviselőkből álló testület jogosult.

(2) A vezető tisztségviselő ügyvezetési tevékenységét a jogi személy érdekében megfelelően köteles ellátni.

(3) A jogi személy első vezető tisztségviselőit a jogi személy létesítő okiratában kell kijelölni. A jogi személy létrejöttét követően a vezető tisztségviselőket a jogi személy tagjai, tagság nélküli jogi személyek esetén a jogi személy alapítói választják meg, nevezik ki vagy hívják vissza. A vezető tisztségviselői megbízás a tisztségnek a kijelölt, megválasztott vagy kinevezett személy által történő elfogadásával jön létre.

3:112. § [A vezető tisztségviselő önállósága]

(1) A társaság ügyvezetését a vezető tisztségviselő - a társasággal kötött megállapodása szerint - megbízási jogviszonyban vagy munkaviszonyban láthatja el.

(2) A vezető tisztségviselő a társaság ügyvezetését a gazdasági társaság érdekeinek elsődlegessége alapján önállóan látja el. E minőségében a jogszabályoknak, a létesítő okiratnak és a társaság legfőbb szerve határozatainak van alávetve. A vezető tisztségviselőt a társaság tagja nem utasíthatja, és hatáskörét a legfőbb szerv nem vonhatja el.

(3) Egyszemélyes gazdasági társaságnál az egyedüli tag az ügyvezetésnek utasítást adhat, amelyet a vezető tisztségviselő köteles végrehajtani.

6:142. § [Felelősség szerződésszegéssel okozott károkért]

Aki a szerződés megszegésével a másik félnek kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentessül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a szerződésszegést ellenőrzési körén kívül eső, a szerződéskötés időpontjában előre nem látható körülmény okozta, és nem volt elvárható, hogy a körülményt elkerülje vagy a kárt elhárítsa.

3. Vezető tisztségviselők felelőssége harmadik személyekkel szemben (külső felelősségi viszony)

(i) Szerződésen kívüli kárért fennálló felelősség harmadik személlyel szemben

Az új Ptk. jogi személyeket érintő, talán legnagyobb vihart kavaró rendelkezése a vezető tisztségviselők harmadik személyekkel szembeni felelősségét érinti. Sajnálatos módon a jogszabály nem kellően precíz megfogalmazása, továbbá bizonyos üzletileg érdekelt vállalkozások „félremagyarázása” miatt olyan értelmezés alakult ki, mely szerint a vezető tisztségviselők a jelenleginél lényegesen fenyegetettebb helyzetbe kerültek volna az új Ptk. által a szerződésen kívüli, harmadik személyeknek okozott károk esetében.

Ezzel szemben új Ptk. kodifikációs főbizottságát vezető Vékás Lajos professzor autentikus jogszabály értelmezése a következő, és ennek terjesztésére bátorította az ügyvédek és minden jogalkalmazót:

Az érintett jogszabályhely a következő:

„6:541. § [Felelősség a vezető tisztségviselő károkozásáért]

Ha a jogi személy vezető tisztségviselője e jogviszonyával összefüggésben harmadik személynek kárt okoz, a károsulttal szemben a vezető tisztségviselő a jogi személlyel egyetemlegesen felel.”

Elsőként lényeges rámutatni, arra, hogy a fenti paragrafus a „**SZERZŐDÉSEN KÍVÜL OKOZOTT KÁRÉRT VALÓ FELELŐSSÉG**” című részben a „*Felelősség más személy által okozott kárért*” című fejezetben kapott helyet, aminek nagy jelentősége van.

Sommásan az állapítható meg, hogy a korábbi szabályozáshoz képest **egyetlen újdonság van**, mégpedig az, hogy a vezető tisztségviselő károkozásáért a **jogi személy is felel** egyetemlegesen, azaz éppen a jogi személy felelőssége az új elem, nem pedig a vezetőé.

Fontos kiemelni, hogy 6:541 § deliktuális, azaz **szerződésen kívüli károkozást szabályoz**, nem alkalmazható tehát olyan esetekre, amikor egy szerződés megszegéséből következik be kár. Úgy véljük, hogy már ez is jelentősen árnyalja az eddig kialakult, téves értelmezésen alapuló képet.

A paragrafusból kiderül, **hogy nem a cég (jogi személy) károkozásáról van szó**, a szöveg a vezető tisztségviselő által okozott kárról ír, ily módon **téves lehet az a jogi értelmezés mely szerint ezzel megteremtődött a vezető tisztségviselő felelőssége a cég általi károkozásért**.

Korábban is fennállt a vezető tisztségviselő felelőssége olyan károkért, amelyet jogviszonyával összefüggésben ő maga, személyesen okozott, a kodifikációs főbizottság vezetője szerint az **újdonság pusztán annyi, hogy ilyenért most már a cég is felel, egyetemlegesen**. Példaként említhető olyan eset, ha az ügyvezető tárgyalásra tartva, oda megérkezve, parkolás közben megsért egy autót, vagy tárgyalás közben lever egy vázát stb.

Nyilván található kevésbé „banális” példa is, azonban fel kell hívnunk arra a figyelmet, hogy **nem alkalmazható a fenti jogszabályhely abban az esetben, ha a kárt a jogi személy okozza**, mivel a paragrafus kifejezetten a jogi személy vezető tisztségviselője és nem a jogi személy általi károkozásról szól, emiatt tartjuk tévesnek a kialakult ellenkező értelmezést. **Nem vonható be tehát egyetemleges felelősként a vezető tisztségviselő olyan károkért**, amelyért a felelősség, „kifelé”, azaz harmadik személyekkel szemben a jogi személyt terheli. (lásd feljebb az 2. pontban)

Ezt támasztja alá a szabály új Ptk.-n belüli elhelyezkedése is, itt ugyanis kizárólag a más személyek (alkalmazott, tag, vezető tisztségviselő) által okozott kárért fennálló felelősségről van szó.

Változatlan az a főszabály, mely szerint a jogi személy károkozásáért a jogi személy felel harmadik személlyel szemben. Az a szabály változatlan a Gt.-hez képest, hogy a vezető tisztségviselő az ügyvezetési tevékenysége során a jogi személynek okozott károkért a **szerződésszegéssel okozott kárért való felelősség** szabályai szerint felel a jogi személlyel szemben. Látni kell azonban, hogy harmadik személyek felé helytállási kötelezettséggel változatlanul a jogi

személy tartozik, a vezető tisztségviselővel szemben legfeljebb a jogi személy élhet megtérítési (kártérítési igényrel). A vezető tisztségviselők tevékenységénél változatlan a zsinórmérték is: A vezető tisztségviselő a társaság ügyvezetését a gazdasági társaság érdekeinek elsődlegessége alapján önállóan látja el, a létesítő okiratnak és a társaság legfőbb szerve határozatainak van alávetve. (lásd feljebb az 2. pontban)

A fent leírt vélemény tehát kodifikációs oldalról közelíti meg a kérdést, nyilvánvalóan ez tükrözheti leghelyesebben a jogalkotó szándékát. Nem zárjuk ki természetesen, hogy ettől függetlenül indulnak majd peres eljárások ügyvezetőkkel szemben egyetemleges felelősség megállapítása érdekében, határozott álláspontunk szerint azonban a most citált jogszabályhely alapján ezek nem vezethetnek eredményre.

(ii) Felelősség kielégítetlen hitelezői igényekért

Röviden kitérnénk arra, hogy fentiekkel szemben nagyobb (jog)bizonytalanságot eredményezhet a vezető tisztségviselők körében az új Ptk. 3:118. §-a, amely értelmében:

„Ha a gazdasági társaság jogutód nélkül megszűnik, a hitelezők kielégítetlen követelésük erejéig kártérítési igényt érvényesíthetnek a társaság vezető tisztségviselőivel szemben a szerződésen kívül okozott károkért való felelősség szabályai szerint, ha a vezető tisztségviselő a társaság fizetési képességével fenyegető helyzet beállta után a hitelezői érdekeket nem vette figyelembe. Ez a rendelkezés végelszámolással történő megszűnés esetén nem alkalmazható.”

Fontos, hogy a Ptk. szerződésen kívül okozott kárért való felelősségre, valamint a kártalanításra vonatkozó rendelkezéseit **a hatálybalépését követően tanúsított károkozó magatartás - ideértve a mulasztást is - esetén kell alkalmazni.** A Ptk. hatálybalépése előtt megkezdődött, folyamatosan tanúsított károkozó magatartásra akkor is a Ptk. hatálybalépése előtt hatályos jogszabályok rendelkezéseit kell alkalmazni, ha a károkozó magatartás befejezése, illetve a károk bekövetkezése a Ptk. hatálybalépése utáni időpontra esik.

Bár a vezető tisztségviselők felelőssége már korábbi (Gt. és Cstv. szerinti) szabályozás szerint is fennállt a jogutód nélkül megszűnt jogalany bizonyos kielégítetlen tartozásaiért, a fenti szakaszban **véleményünk szerint túl általánosra hagyta a jogalkotó a jogalap körében értékelendő magatartást: a hitelezői érdekek figyelmen kívül hagyását.** Szinte biztosra vehető, hogy amennyiben a jogi személy jogutód nélkül szűnik meg (ide nem értve a végelszámolás esetét), és a hitelezői igények nem nyernek maradéktalan kielégítést, úgy az érintett hitelezők pert fognak indítani a vezető tisztségviselővel szemben. Várhatóan az ítélkezési gyakorlatra vár annak kikristályosítása, hogy milyen zsinórmérték mentén ítéltető meg a hitelezői érdekek figyelembevétele vagy ennek elmulasztása az új Ptk. szabály vonatkozásában.

A szerződésen kívül okozott kár jogkövetkezménye:

6:518. § [A károkozás általános tilalma]

A törvény tiltja a jogellenes károkozást.

6:519. § [A felelősség általános szabálya]

Aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentessül a felelősség alól a károkozó, ha bizonyítja, hogy magatartása nem volt felróható.

6:520. § [Jogellenesség]

Minden károkozás jogellenes, kivéve, ha a károkozó a kárt

a) a károsult beleegyezésével okozta;

b) a jogtalan támadás vagy a jogtalan és közvetlen támadásra utaló fenyegetés elhárítása érdekében a támadónak okozta, ha az elhárítással a szükséges mértéket nem lépte túl;

c) szükséghelyzetben okozta, azzal arányos mértékben; vagy

d) jogszabály által megengedett magatartással okozta, és a magatartás más személy jogilag védett érdekét nem sérti, vagy a jogszabály a károkozót kártalanításra kötelezi.

6:521. § [Előreláthatóság]

Nem állapítható meg az okozati összefüggés azzal a kárral kapcsolatban, amelyet a károkozó nem látott előre és nem is kellett előre látnia.

6:522. § [A kártérítési kötelezettség terjedelme]

(1) A károkozó a károsult teljes kárát köteles megtéríteni.

(2) A teljes kártérítés körében a károkozó köteles megtéríteni

a) a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést;

b) az elmaradt vagyoni előnyt; és

c) a károsultat ért vagyoni hátrányok kiküszöböléséhez szükséges költségeket.

(3) A kártérítést csökkenteni kell a károsultnak a károkozásból származó vagyoni előnyével, kivéve, ha ez az eset körülményeire tekintettel nem indokolt.

(4) A bíróság különös méltánylást érdemlő körülmények fennállása esetén a kártérítés mértékét a teljes kárnál alacsonyabb összegben is meghatározhatja.

Források:

Ptk. és indokolása

dr.Havasi Bence ügyvéd Havasi Ügyvédi Iroda összeállítása az ügyfelek részére

Prof. Vékás Lajos felszólalása a Wolters Kluver által szervezett bp.i konferencián (2014.03.12.)